

WOJEWODA ŁÓDZKI

SO-II.431.5.2025

Łódź, 14 października 2025 r.

**Pan
Marcin Tomczyk
Wójt Gminy Wielgomłyny**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 428 ze zm.), art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 224) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1988) zespół kontrolerów w składzie: Iwona Kozłowska – kierownik oddziału spraw obywatelskich, pełniąca funkcję kierownika zespołu kontrolerów i Marta Józwiak – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, pełniąca funkcję kontrolera, przeprowadził kontrolę dotyczącą prawidłowości realizacji zadań wykonywanych na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska w Urzędzie Stanu Cywilnego w Wielgomłynach, ul. Rynek 1, 97-525 Wielgomłyny.

Czynności kontrolne zostały rozpoczęte w dniu 4 czerwca 2025 r. i zakończone w dniu 4 sierpnia 2025 r. - przeprowadzone były w formie zdalnej.

Kontrola objęła swym zakresem wykonywanie zadań z zakresu zmiany imienia i nazwiska w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. Kierownikiem jednostki kontrolowanej był w okresie kontrolowanym Wójt Gminy Wielgomłyny – Pani Bogumiła Dyktyńska, aktualnie kierownikiem jednostki jest Pan Marcin Tomczyk Wójt Gminy Wielgomłyny.

Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi – Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców
90-926 Łódź, ul. Piotrkowska 104, tel. (+48) 42 664 17 13
Elektroniczna Skrzynka Podawcza ePUAP: /lodzuw/skrytka, www.gov.pl/web/uw-lodzki

Administratorem danych osobowych jest Wojewoda Łódzki. Dane przetwarzane są w celu realizacji czynności urzędowych. Masz prawo do dostępu, sprostowania, ograniczenia przetwarzania danych. Więcej informacji znajdziesz na stronie <https://www.gov.pl/web/uw-lodzki> w zakładce Ochrona danych osobowych w Łódzkim Urzędzie Wojewódzkim.

Kontroli zostały poddane następujące zagadnienia: sposób prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach o zmianę imienia i nazwiska oraz rejestrowanie zmiany imienia lub nazwiska w Systemie Rejestrów Państwowych.

W kontrolowanym okresie wydano 5 decyzji administracyjnych w sprawach o zmianę imienia i nazwiska. Kontroli poddano 100% przeprowadzonych postępowań administracyjnych.

Ocena merytorycznych przesłanek rozstrzygnięć nie wchodziła w zakres kontrolowanych zagadnień, a jedynie ocena spełnienia wymogów proceduralnych, wynikających zarówno z ustawy o zmianie imienia i nazwiska, jak i ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego w brzmieniach obowiązujących w kontrolowanym okresie (aktualnie tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 572 ze zm.) [dalej Kpa].

Ocenie kontrolerów podlegało przestrzeganie art. 11 ust. 3 ustawy o zmianie imienia i nazwiska. Zgodnie z tym przepisem w przypadku, gdy wniosek o zmianę imienia lub nazwiska jest składany osobiście, wnioskodawca przedstawia do wglądu dokument stwierdzający tożsamość. We wszystkich kontrolowanych sprawach na wnioskach znajdowała się prezentata Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach z oznaczoną datą wpływu, a także adnotacja Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach zawierająca informację, iż wnioskodawca do wglądu przedstawił dowód osobisty. Oznacza to, że organ rozpatrujący wniosek nie tylko przestrzegał ww. przepisu, ale także zgodnie z art. 72 Kpa, czynił odpowiednie adnotacje w aktach sprawy.

To z kolei w prosty sposób przekłada się na weryfikację przestrzegania przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach art. 2 pkt 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, gdyż oznacza, że we wszystkich skontrolowanych sprawach wnioski o zmianę imienia lub nazwiska składane były przez osoby posiadające obywatelstwo polskie. Trzeba jednak podkreślić, iż w przypadku wniosków dotyczących zmiany imienia i nazwiska małoletniego w aktach sprawy winna znaleźć się dodatkowa adnotacja o zweryfikowaniu na podstawie dostępnych Kierownikowi USC rejestrów, czy ów małoletni posiada obywatelstwo polskie, aby móc zastosować przepisy ww. ustawy. W kontrolowanym okresie 3 spośród 5 spraw dotyczyły zmiany nazwiska małoletniego. Omawiana adnotacja nie została sporządzona przez Kierownika jednak z analizy akt sprawy wynika, że małoletni posiadali obywatelstwo polskie – rodzice małoletnich byli obywatelami polskimi (przedstawili dowody osobiste), a dodatkowo w sprawie USC.5355.3.2022 małoletni przedstawił dowód osobisty.

W większości przypadków wnioski zawierały elementy wymienione w art. 11 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska: dane osoby, której zmiana dotyczy (imię lub imiona,

nazwisko i nazwisko rodowe, wskazanie kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia oraz akt małżeństwa, jeżeli zmiana imienia lub nazwiska będzie dotyczyła tego aktu, numer PESEL), imię lub nazwisko, na które miała nastąpić zmiana, wskazanie miejsca sporządzenia aktu urodzenia małoletnich dzieci, jeżeli zmiana imienia lub nazwiska będzie dotyczyła tych aktów, adres do korespondencji oraz uzasadnienie. Jednakże w sprawach USC.5355.1.2023 i USC.5355.2.2023 wnioski nie zawierały wskazania kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia i małżeństwa wnioskodawcy (art. 11 ust. 1 pkt 1 lit. b) – odpowiednio sprawa 1 i 2.

Wskazać należy, że w przypadku stwierdzenia braku któregośkolwiek z elementów wymienionych w art. 11 ust. 1 ustawy kierownik urzędu stanu cywilnego dokonując weryfikacji poprawności formalnej wniosku powinien, na podstawie art. 64 § 2 Kpa, wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku, jednocześnie pouczając, że nieuzupełnienie wniosku w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 7 dni, skutkować będzie pozostawieniem sprawy bez rozpoznania. Tymczasem organ wszczął i prowadził postępowania administracyjne, przez co dopuścił się naruszenia ww. przepisów. Niewątpliwie organ rozstrzygający w przedmiocie zmiany imienia i nazwiska, na podstawie danych wnioskodawcy zawartych w podaniu może dokonać własnych ustaleń w powyższym zakresie jednak wówczas w aktach sprawy winna znajdować się stosowna adnotacja. Zgodnie bowiem z art. 72 Kpa czynności organu administracji publicznej, z których nie sporządza się protokołu, a które mają znaczenie dla sprawy lub toku postępowania, utrwała się w aktach sprawy w formie adnotacji podpisanej przez pracownika, który dokonał tych czynności. Wskazanie Kierownika USC w badanych sprawach następuje dopiero w decyzji organu wydającego decyzję administracyjną. Przyczyną powstałych nieprawidłowości było niewłaściwe stosowanie przepisu Kodeksu postępowania administracyjnego i przepisu ustawy o zmianie imienia i nazwiska, a osobą odpowiedzialną za jej powstanie jest Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach.

Wszystkie skontrolowane wnioski, zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 6 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, zawierały oświadczenie wnioskodawcy, że w tej samej sprawie nie złożył wcześniej wniosku do innego kierownika urzędu stanu cywilnego lub nie została już wydana decyzja odmowna.

Trzy z kontrolowanych spraw, jak już wskazano powyżej (nr USC.5355.1.2022, USC.5355.2.2022 i USC.5355.3.2022) dotyczyły zmiany nazwiska małoletniego, przy czym jedna z nich małoletniego poniżej 13 roku życia. Jak wynika z art. 9 ust. 2 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, zmiana imienia i nazwiska małoletniego dziecka następuje na wniosek przedstawiciela ustawowego małoletniego dziecka, a przepisy art. 8 ust. 2-5 stosuje się

odpowiednio. Co oznacza, że w takiej sytuacji do zmiany imienia lub nazwiska dziecka niezbędne jest uzyskanie zgody drugiego rodzica, chyba że nie ma on pełnej zdolności do czynności prawnych lub jest pozbawiony władzy rodzicielskiej albo nie żyje. W kontrolowanych sprawach do akt zostały załączone oświadczenia drugiego rodzica o wyrażeniu zgody na zmianę nazwiska małoletniego dziecka. Co prawda z przepisu art. 8 ust. 5 wynika, że zgoda taka powinna być wyrażona osobiście do protokołu przed kierownikiem USC, jednakże ww. oświadczenia zawierają wszelkie niezbędne elementy prawidłowo sporządzonego protokołu. Powyższe pozostaje także aktualne w stosunku do oświadczeń złożonych przez małoletnich, którzy ukończyli 13 rok życia i do wydania rozstrzygnięcia niezbędna była ich zgoda.

W toku kontroli ustalono, że w każdej z kontrolowanych spraw organ stosował przepis art. 61 § 4 Kpa wraz z właściwym pouczeniem o przysługujących stronom postępowania prawach. W toku kontroli ustalono także, że w każdej z kontrolowanych spraw organ zastosował art. 10 Kpa.

Organ nie ustrzegł się jednak nieprawidłowości w sporządzanych wezwaniach do stron do udziału w czynnościach postępowania jak i sporządzanych w ich wyniku protokołów. W sprawach nr USC.5355.1.2022, USC.5355.2.2022 i USC.5355.3.2022 zastosował wezwanie do wnioskodawcy, jako strony, na podstawie art. 50 Kpa do złożenia wyjaśnień, a następnie z czynności tej sporządził protokół przesłuchania strony. Natomiast w sprawach USC.5355.1.2023 i USC.5355.2.2023 w wezwaniach w ogóle nie wskazano celu wezwania.

Wskazać należy, że strony mogą składać wyjaśnienia na każdym etapie postępowania. W przypadku składania wyjaśnień przez strony nie obowiązuje przepis art. 79 Kpa, który nakłada na organ obowiązek zapewnienia stronom czynnego udziału w postępowaniu przez zawiadomienie o miejscu i terminie przeprowadzenia dowodu przynajmniej na siedem dni przed terminem. Zgodnie z przepisami Kpa skoro czynnościom nadaje się formę przesłuchania stron, to stanowią one dowody z przesłuchania stron, wobec których zastosowanie ma odpowiedni przepis art. 86 Kpa, który stanowi, że jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub z powodu ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, organ dla ich wyjaśnienia może przesłuchiwać stronę. Do przesłuchania stron stosuje się przepisy dotyczące świadków, z wyłączeniem przepisów o środkach przymusu (w wystosowanych wezwaniach znalazło się pouczenie o ich zastosowaniu w przypadku nieuzasadnionego niezastosowania się do wezwania). W przeciwieństwie do *składania wyjaśnień*, przed odebraniem *zeznania* organ administracji publicznej uprzedza stronę o prawie odmowy zeznań i odpowiedzi na pytania oraz o odpowiedzialności za fałszywe zeznania

(art. 83 § 3 Kpa). Podkreślić należy, że przesłuchanie strony ma niejako charakter posiłkowy, w sytuacji braku innych środków dowodowych, bądź służy wyjaśnieniu istotnych faktów, których nie udało się ostatecznie wyjaśnić w postępowaniu dowodowym. Nie powinno być zatem przeprowadzane na początku wszczętego postępowania, lecz na jego końcu. Podsumowując, jeżeli organ wzywa strony celem złożenia wyjaśnień lub strona składa je z własnej inicjatywy, organ nie powinien przedmiotowych wyjaśnień traktować jako przesłuchanie strony i sporządzać z tej czynności protokołu z przesłuchania. Natomiast jeżeli organ wzywa strony na przesłuchanie, winien wskazać konkretny termin przesłuchania i o powyższym fakcie zawiadomić pozostałe strony postępowania, czego w sprawach nr USC.5355.1.2022, USC.5355.2.2022 i USC.5355.3.2022 nie dopełnił. Nadmienić także należy, że sporządzony z przesłuchania stron protokół nie zawierał godziny przeprowadzenia czynności, dodatkowo w przypadku spraw USC.5355.1.2023 i USC.5355.2.2023 nie zawierał pouczenia z art. 83 Kpa, a w przypadku spraw USC.5355.2.2022 i USC.5355.3.2022 zawierał podpisy małoletnich, którzy nie posiadali pełnej zdolności do czynności prawnych. Niedopełnienie wynikających z Kpa obowiązków stanowi naruszenie art. 9 Kpa, art. 10 Kpa, art. 67, art. 79 Kpa, art. 83 Kpa i art. 86 Kpa i powoduje nieprawidłowości za które odpowiedzialność ponosi Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach. Przyczyną nieprawidłowości jest niewłaściwe zastosowanie przepisów Kpa.

W toku kontroli ustalono, że nie wszystkie decyzje wydane przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach zawierały prawidłowe elementy wymagane Kodeksem postępowania administracyjnego. Zgodnie z treścią przepisu art. 107 § 1 pkt 5 KPA decyzja administracyjna zawiera rozstrzygnięcie. Wskazany element decyzji jest zasadniczy, albowiem stanowi o ustaleniu prawa, o usunięciu sporu co do niego lub o jego tworzeniu na rzecz określonych podmiotów albo też o zakończeniu postępowania w danej instancji bez orzekania w sprawie co do jej istoty. Wyraża rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego przypadku w kontekście określonych okoliczności faktycznych i materiału dowodowego. Niewątpliwie prawem materialnym w przypadku omawianych rozstrzygnięć jest ustawa o zmianie imienia i nazwiska, w której art. 7 określa zakres zmiany. Zgodnie z tym przepisem zmiana nazwiska może dotyczyć nazwiska noszonego aktualnie lub nazwiska rodowego. Definicję nazwiska i nazwiska rodowego zawierają z kolei przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego. Zgodnie z art. 29 ust. 1 tejże ustawy nazwiskiem rodowym jest nazwisko zamieszczone w akcie urodzenia, a nazwiskiem jest nazwisko zamieszczone w akcie małżeństwa lub akcie zgonu; nazwiskiem osoby, która nie zawarła związku małżeńskiego, jest nazwisko rodowe. W sprawach USC.5355.1.2022,

USC.5355.2.2022 i USC.5355.3.2022 żądana zmiana dotyczyła nazwisk małoletnich. Niewątpliwie zatem dotyczyła nazwiska rodowego. Rozstrzygnięcia Kierownika USC zawarte w decyzjach polegające na sformułowaniu: *wyrażam zgodę na zmianę nazwiska* [imię i nazwisko] *nazwisko rodowe* [nazwisko] *ur.* [data urodzenia] *w* [miejscowość] *syna* [dane rodziców] *na nazwisko* [nazwisko] *zmiana nazwiska rozciąga się na nazwisko rodowe małoletniego* [imię] sugerują, że małoletni nazwisko miał odmienne od nazwiska rodowego. Tymczasem jego nazwiskiem było właśnie nazwisko rodowe. Powyższe uwagi pozostają także aktualne do sprawy USC.5355.1.2023, gdyż co prawda zmiana nazwiska dotyczyła osoby pełnoletniej, ale będącej kawalerem. Postępowanie Kierownik USC w Wielgomłynach doprowadziło do naruszenia art. 107 Kpa, za co ponosi odpowiedzialność, a przyczyną nieprawidłowości było niedołożenie należytej staranności w analizie i stosowaniu przepisów ustawy o zmianie imienia i nazwiska oraz ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego.

Kontynuując ocenę wydanych rozstrzygnięć wskazać także należy, że Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach na decyzjach wydanych w sprawach USC.5355.1.2022, USC.5355.2.2022 i USC.5355.3.2022 uczynił błędne adnotacje o ostateczności i prawomocności decyzji. Kwestie ostateczności i prawomocności rozstrzyga art. 16 Kpa. Zgodnie z § 1 tegoż przepisu *decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, są ostateczne. Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub ustawach szczególnych.* Natomiast z § 3 wynika, że *decyzje ostateczne, których nie można zaskarżyć do sądu są prawomocne.* W przypadku badanych spraw decyzje stawały się ostateczne i prawomocne po upływie terminu do wniesienia odwołania. Czynienie zatem adnotacji o powyższych cechach rozstrzygnięć z ostatnim dniem możliwości złożenia odwołania jest przedwczesne i stanowi naruszenie art. 16 Kpa. Jak wynika z akt sprawy decyzje w wymienionych sprawach zostały doręczone stronom postępowania w dniu 11 kwietnia 2022 r. Termin na złożenia odwołania biegł zatem od dnia 12 kwietnia 2022 r. i upłynął w dniu 25 kwietnia 2022 r. Oznaczenie zatem na rozstrzygnięciach, że decyzje te są ostateczne i prawomocne z dniem 25 kwietnia 2022 r. jest nieprawidłowe. Nie można bowiem było wykluczyć, że strona nada odwołanie w placówce operatora pocztowego w ostatnim dniu przysługującego jej terminu. Prawidłową więc datą winien być dzień następujący po dniu upływu terminu do złożenia odwołania. Osobą odpowiedzialną za powstanie powyższych nieprawidłowości jest Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach, a ich przyczyną nieznajomość przepisów dotyczących ostateczności i prawomocności decyzji.

Wszystkie decyzje administracyjne wydane w kontrolowanych sprawach doręczono w sposób zgodny z przepisami art. 39 – 49 Kpa i z uwzględnieniem przepisów Kpa dotyczących terminów załatwiania spraw.

Ocenie kontrolujących podlegało rejestrowanie zmian imienia lub nazwiska w Systemie Rejestrów Państwowych. We wszystkich skontrolowanych sprawach informacje o zmianie imienia lub nazwiska, wymagane przepisem art. 10 ust. 1 pkt 4 ustawy dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1191 ze zm.) zostały zarejestrowane w Systemie Rejestrów Państwowych, co zostało sprawdzone przez kontrolujących poprzez podgląd danych osób, których dotyczyła zmiana w rejestrze PESEL.

W sprawie USC.5355.2.2023 zmiana danych wnioskodawcy została odnotowana w odpowiednim akcie stanu cywilnego za pomocą wzmianki dodatkowej. W pozostałych sprawach Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach przekazał do odpowiednich urzędów stanu cywilnego zlecenia zamieszczenia stosownych wzmianek w aktach.

Wobec powyższych ustaleń działalność Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach w kontrolowanym okresie oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

W związku z dokonanymi ustaleniami zobowiązuję Pana Wójta do zobligowania Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Wielgomłynach do przestrzegania przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego i ustawy o zmianie imienia i nazwiska.

Jednocześnie proszę o poinformowanie o sposobie wdrożenia wskazanych wyżej zaleceń w ciągu trzydziestu dni od otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Z up. WOJEWODY ŁÓDZKIEGO

Marta Wojtaszewska
Zastępca Dyrektora Wydziału
Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców
(podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym)